

УДК 622.61

ОЦІНКА ПРИПУСТИМОГО КОНТАКТНОГО ЗУСИЛЛЯ ПІД ЧАС ВІБРАЦІЙНОГО ОЧИЩЕННЯ КОНВЕЄРНИХ СТРІЧОК

Будішевський В.О., канд. техн. наук, проф., Ареф'єв Є.М., інж., Хіщенко М.В., канд. техн. наук, доц., Мерзлікін А.В., канд. техн. наук, Лавшонок А.В., канд. техн. наук, доц.,
Донецький національний технічний університет

Проведено оцінку припустимого контактної зусилля, яке може сприймати конвеєрна стрічка під час вібраційного очищення

The authors have estimated maximum permissible contact force affecting a conveyer belt in the process of vibratory cleaning.

Проблема та її зв'язок з науковими і практичними задачами.

Незадовільне очищення конвеєрних стрічок є причиною зношування дорогих елементів конвеєра й збільшення кількості його аварійних зупинок. Збирання просипу, що утворився в результаті незадовільного очищення - трудомістка й небезпечна ручна праця. Вирішити проблему утворення просипу в підконвеєрному просторі можна шляхом підвищення ефективності очищення конвеєрних стрічок.

Перспективним напрямком очищення конвеєрних стрічок є використання очисників, що реалізують безконтактний вібраційний вплив на забруднюючу примазку. Дані очисники володіють рядом незаперечних переваг: виведення робочого органа очисника із забрудненої зони й виключення взаємного зношування робочої обкладки конвеєрної стрічки й робочого органа самого очисника, забезпечення незмінного в часі ступеня очищення й т.д.

Аналіз досліджень та публікацій.

У загальному випадку всі вібраційні очисники конвеєрних стрічок містять у собі наступні елементи: двигун, передача, віброзбуджувач і робочий орган [1]. Принцип дії очисників даного типу заснований на взаємодії робочого органу, найчастіше виконаного у вигляді циліндричного ролика, з конвеєрною стрічкою [2]. При такій взаємодії в стрічці виникають контактні напруги.

У наявній літературі з питань віброочистки конвеєрних стрічок немає рекомендацій з визначення граничної по контактному навантаженню сили взаємодії робочого органу очисного пристрою з конвеєрною стрічкою.

Постановка задачі.

При силевій взаємодії робочого органа очисника з конвеєрною стрічкою в останній виникають контактні напруги, при певній величині яких стрічка може вийти з ладу. У зв'язку із цим становить практичний інтерес оцінка припустимого зусилля, що виникає при взаємодії робочого органа віброочисника з конвеєрною стрічкою.

Викладення матеріалу та результати.

Розрахункова схема взаємодії робочого органу віброочисника з конвеєрною стрічкою представлена на рисунку 1. На рисунку показаний ролик 1 радіусом ρ_1 , що вдаряє із силою F по стрічці 2 по середині прольоту l між роликоопорами 3. Стрічка 2 в момент удару прогинається щодо прямолінійного положення на величину f , в результаті чого має в зоні контакту з роликом 1 радіус кривизни ρ_2 .

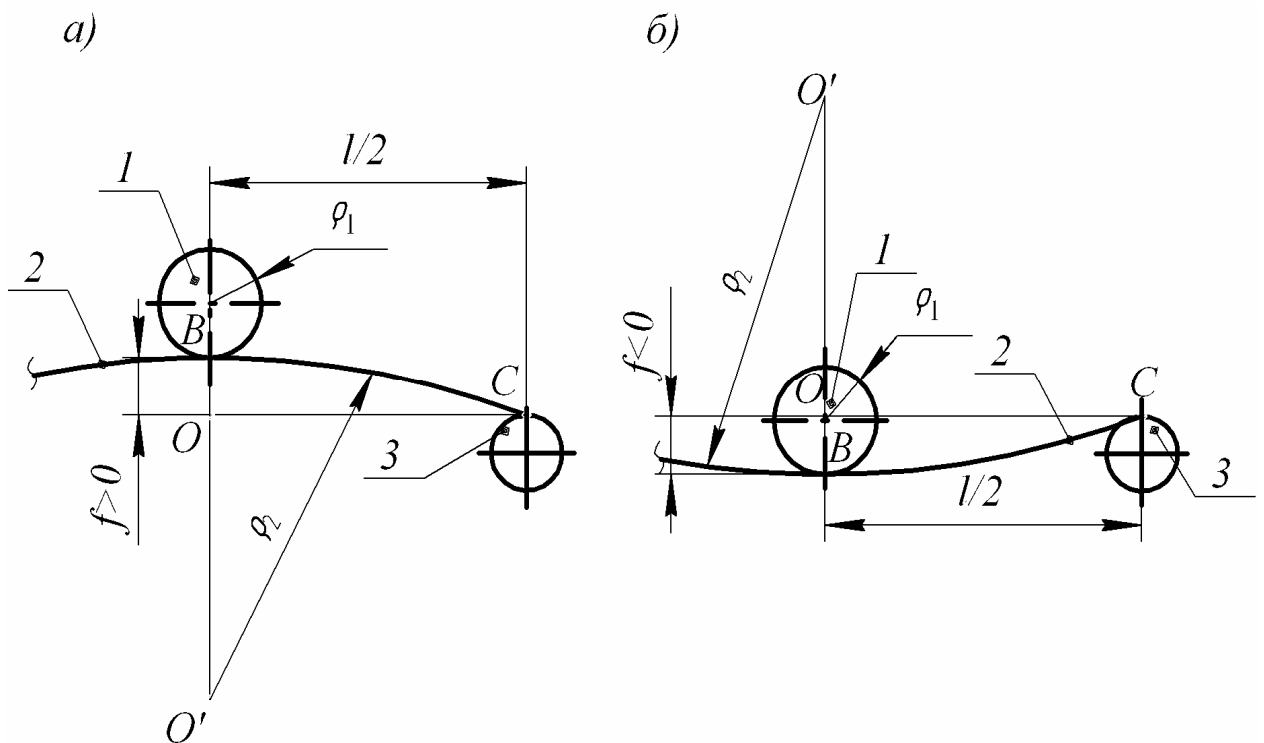

Рисунок 1 - Схема взаємодії робочого органу віброочисника з конвеєрною стрічкою.

Варто розглядати два варіанти схеми силової взаємодії ролика зі стрічкою залежно від форми коливань стрічки:

- ролик ударяє по опуклій стрічці (рис. 1, а; $f > 0$);
- ролик ударяє по ввігнутій стрічці (рис. 1, б; $f < 0$).

Між роликоопорами стрічка прогинається по ланцюговій лінії, яка при характерних для системи віброочищення параметрах близька до дуги кола.

Контактні напруги, що виникають у неробочій обкладці стрічки при її взаємодії з робочим органом вібраційного очисного пристрою можна визначити за допомогою формули Герца для контакту двох циліндрів:

$$\sigma_H = \sqrt{\frac{E_{np} F}{2\pi(1-\mu^2)\rho_{np} B}}, \quad (1)$$

де B - ширина стрічки;

E_{np} - наведений модуль пружності,

$$E_{np} = \frac{2E_1 E_2}{E_1 + E_2}, \quad (2)$$

E_1, E_2 - модулі пружності відповідно робочого органу очисного пристрою й неробочої обкладки конвеєрної стрічки, $E_1 = 2 \cdot 10^5$ МПа для точеного сталевого ролика й (1...10) МПа – для футерованого гумою, $E_2 = (1...10)$ МПа;

ρ_{np} - наведений радіус кривизни,

$$\rho_{np} = \frac{\rho_1 \rho_2}{\rho_1 + \rho_2}, \quad (3)$$

ρ_1, ρ_2 - радіуси кривизни робочого органу очисного пристрою й прогину конвеєрної стрічки між роликоопорами в місці очищення;

μ - коефіцієнт Пуассона, для гуми $\mu = 0,5$.

Прийнявши, що прогин стрічки між роликоопорами має бути апроксимований дугою окружності, можна одержати:

$$\rho_2 = \frac{f^2 + (l/2)^2}{2f}. \quad (4)$$

Використовуючи вираження (1) з урахуванням (2), (3) і (4) визначимо максимально можливе зусилля в контактні робочого органу очисного пристрою зі стрічкою з урахуванням того, що значення контактної напруги, що допускається, при динамічному навантаженні в 3 рази менше, ніж при статичному навантаженні:

$$F_{дон} = \frac{[\sigma_H]^2 \pi(1-\mu^2)\rho_1 (f^2 + (l/2)^2) (E_1 + E_2) B}{9E_1 E_2 (2\rho_1 f + f^2 + (l/2)^2)}, \quad (5)$$

де $[\sigma_H]$ - припустима контактна напруга в конвеєрній стрічці, $[\sigma_H]=1 \cdot 10^6$ Па.

Аналіз залежності (5) показав, що знак величини прогину стрічки f не впливає на значення чисельника цього вираження й впливає тільки на перший доданок знаменника. При характерних для стрічкових конвеєрів, використовуваних у гірській промисловості, значеннях довжини прольоту $l = (1,5 \dots 2,5)$ м [3], можливих значеннях радіуса ролика віброочисника $\rho_1 = (0,05 \dots 0,15)$ м і прогинах стрічки до 0,3 м першим і другим доданком у знаменнику вираження (5) можна зневажити, що дасть погрішність розрахунку не більше 5 %. В результаті вираження для визначення припустимого зусилля в контакті робочого органу віброочисника й стрічки прийме вигляд:

$$F_{\text{доп}} = \frac{[\sigma_H]^2 \pi (1 - \mu^2) \rho_1 (E_1 + E_2) B}{9 E_1 E_2} \quad (6)$$

Припустиме зусилля при контакті стрічки з футерованим робочим органом майже у два рази більше максимально можливого зусилля при контакті стрічки зі сталевим робочим органом та суттєво залежить від діаметра ролика та властивостей матеріалу його футеровки (рис. 2).

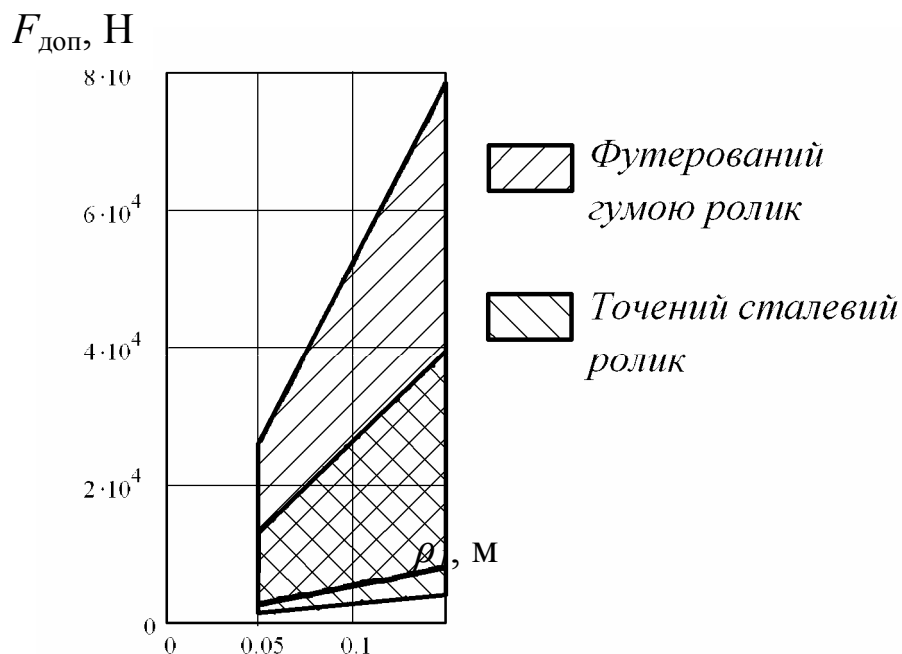

Рисунок 2 – Залежність припустимого зусилля під час контакту робочого органу віброочисного пристрою зі стрічкою залежно від його радіуса й матеріалу

Висновки та напрямки подальших досліджень.

1. Отримано залежність, що пов'язує припустиме контактне зусилля, що виникає під час контакту стрічки й робочого органу віброочисного пристрою з такими його параметрами як радіус і модуль пружності; припустиме контактне зусилля збільшується практично у два рази при використанні футерованого гумою ролика віброочисника.

2. Необхідна оцінка впливу процесу віброочистки на інші характеристики напружено-деформованого стану стрічки, наприклад, деформації розтягання каркаса стрічки внаслідок її поперечних коливань.

Список джерел.

1. Будишевский В.А., Хиценко Н.В., Арефьев Е.М. Структурный анализ и синтез средств вибрационной очистки конвейерных лент // Уголь Украины. – 2007. - №3.
2. Тарасов Ю.Д. Очистка конвейерных лент и подконвейерного пространства.- М.: Недра, 1993. 192 с.
3. Справочник по шахтному транспорту. Под. ред. Г.Я. Пейсаховича, И.П. Ремизова. М.: «Недра», 1977. 624 с.

Дата поступления статьи в редакцию: 31.10.08